

FULL CATALÀ

Any 1 — Portantveu de COMUNITAT CATALANA de CENTRE AMERICA — No. 2
Redacció i Administració — Apartat 796 — San José, Costa Rica Mars-Abril 1944

FIXEM POSICIONS

Ja els interessos personals i de partit surten a cridar a favor de certes persones. Sembla com si a Espanya res hi hagués passat. Diuen que a Mèxic s'hi ha constituït un comitè que representa la voluntat del poble espanyol. Ja s'han donat noms dels constituents i dels partits polítics que representen. Adhuc hi ha dues fraccions catalanes que s'hi han adherit, segons sembla. No sabem, però, si realment, el senyor polític que de bell entuvi si ha unit, encarna la ideologia de tals

grups polítics. El que si sabem és que Catalunya, la Catalunya sensata, apolítica, la que pateix en el més pregon de la seva carn les ferides que la guerra maleïda li fèu, i en el viu de la seva ànima, la befa i la persecució de part d'aquells que, en mala hora, es llençaren a la mort i a la destrucció, no vol pactes amb els homes que eren els rectors de la cosa pública quan la ensulciada del 36, perquè ells traïren per dugues vegades el poble que havia depositat en ells la seva confiança. Si es cert que els militars que's revoltaren són els agents directes de la nostra tragèdia, també ho és que aquesta gent, en llurs llocs de responsabilitat, sabent com sabien el que els traidors tramaven, rès feren per a evitar el desgavell. Responsables són doncs, per negligència, i seria bo que, a son degut temps, el poble els hi exigís responsabilitats: amb llur vida poden jugar hi: amb la de mil lions de germans que res havien fet, no. «N'osera pas», digué el de Guisa als que l'avisaren de que el malvat Enric III volia assassinar-lo. «No se atreveran», també deien els del govern de Madrid quan els hi parlaven del que forjaven els generals traidors.

Altrament, hi ha motius de diferent ordre que ens obliguen a mirar amb mals ulls aquest Comitè de Lliberació. Recordem massa bé el tracte d'inferioritat que donaren a Catalunya malgrat tots els pactes anteriors al 13 Abril del 31. Tots ells són els genuïns portantveus del sentiment centralista espanyol, tan renyit amb l'actual realitat del món. Tots devenen d'aquell corrent d'opinió que creu que Madrid es el cap i el cor de la Península; en canvi nosaltres som dels que pensen que podrà ser-ho, si ells volen, de Castella, però no de les demés regions que són ben allunyades per cultura i per l'imposició biològica de la sang i que consti que en dir això, no desitgem rebaixar en el més mínim la consideració i estima que sentim per Madrid i Castella.

Ja no val el temps que fa perdre parlar de una república unitària. Per bé que la declaració de l'Havana, de part d'alguns professors allà reunits, es decanti per aquesta forma de règim, nosaltres no en participem ni en participarem mai. Els intel. lectuals podran emetre llurs opinions; però aquestes mai no tindran el pes que ells volen que tinguin. Per intel. lectuals que siguin, mai no podran parlar en nom de la opinió del país—i ara ens referim a l'ibèric. El desig de Catalunya de poder desenvolupar-se lliurement dintre, si voleu, d'un conglomerat de nacions espanyoles, també és sentit per cada una d'aquestes, en unes més que en altres. Ja no és la desigual distribució de tributs i beneficis el que ara ens mou, sinó un anhel fervent de justícia i llibertat. Els pobles del món es desagnen per a refer llur vida global digna i plena de bells futurs: les regions ibèriques fa temps

Els ultims dies del President Companys

El dia 3 d'octubre, custodiat per la Guàrdia Civil, i fortament emmanillat fins a fer-li sang, va arribar a Barcelona. El van portar a Montjuïc... El dia 8, ho van saber les germanes, i el van voler veure, però van fracassar...

El dia 10. Ramona (germana de Companys) va anar a Capitanía amb aires de violència, i decidida a tot... Per fi, a les 7 de la tarda, el va poder veure a tres metres de distància... Està molt serè, i tè la veu clara de sempre...

El dia 12, va obtenir altra permís, i va poder entrar a la cel. la; es van abraçar, la Ramona sanglotava, ell la va haver d'aconsolar. Li va dir que estava content de trobar-se a Catalunya, i de morir per ella als cinquanta-vuit anys d'edat: Li va explicar el seu captiveri, i no se'n va queixar, malgrat el mal que li feien les ferides de l'esquena i de les cames...

El dia 14 hi van anar les tres germanes sense permís; a les onze sortien del judici molts militars. «L'acusat—els va dir el defensor—és el més tranquil de la sala. ens posa nerviosos a tots amb la seva serenitat. Els militars ho comentaven en veu alta: Quin home més serè!»

A les nou de la nit es presenta el defensor, i els diu aquestes paraules textuales: "Ja poden avisar la funerària." Imaginat l'escena. La Ramona, més valenta i decidida que les altres germanes, vol anar al castell tant si la deixen com si no. Fa buscar un automòbil, que costa de trobar i s'en va amb les altres cap amunt. De grat o per força s'obre pas. Entra, i criada: "Lluís!" Ell treu el cap per la finestra de la cel. la i li diu: "Nena, ¿on vas? qué véns a fer a aquestes hores?" Són dos quarts de dotze de la nit. Ella li respon que el vol veure. Diu ell: "Si m'haguessin de matar, estaria en capella". Un militar que els acompanya fa: "Ja li llegiran la sentència". Contesta ell: "Doncs jo em pensava que em posarien en capella".

Entrem a la cel. la. Té moltes coses escrites, cartes a amics i parents. "L'única pena—diu—és no saber res del meu fill". Diu que la seva tristesa més gran és no haver pogut fer més bé al seu poble... Després, han de sortir.

El dia 15 a dos quarts de set del matí és afusellat en el fossat del castell per la Guàrdia Civil. No va voler que li embenessin els ulls. Diu el defensor que va anar a la mort més tranquil que tots